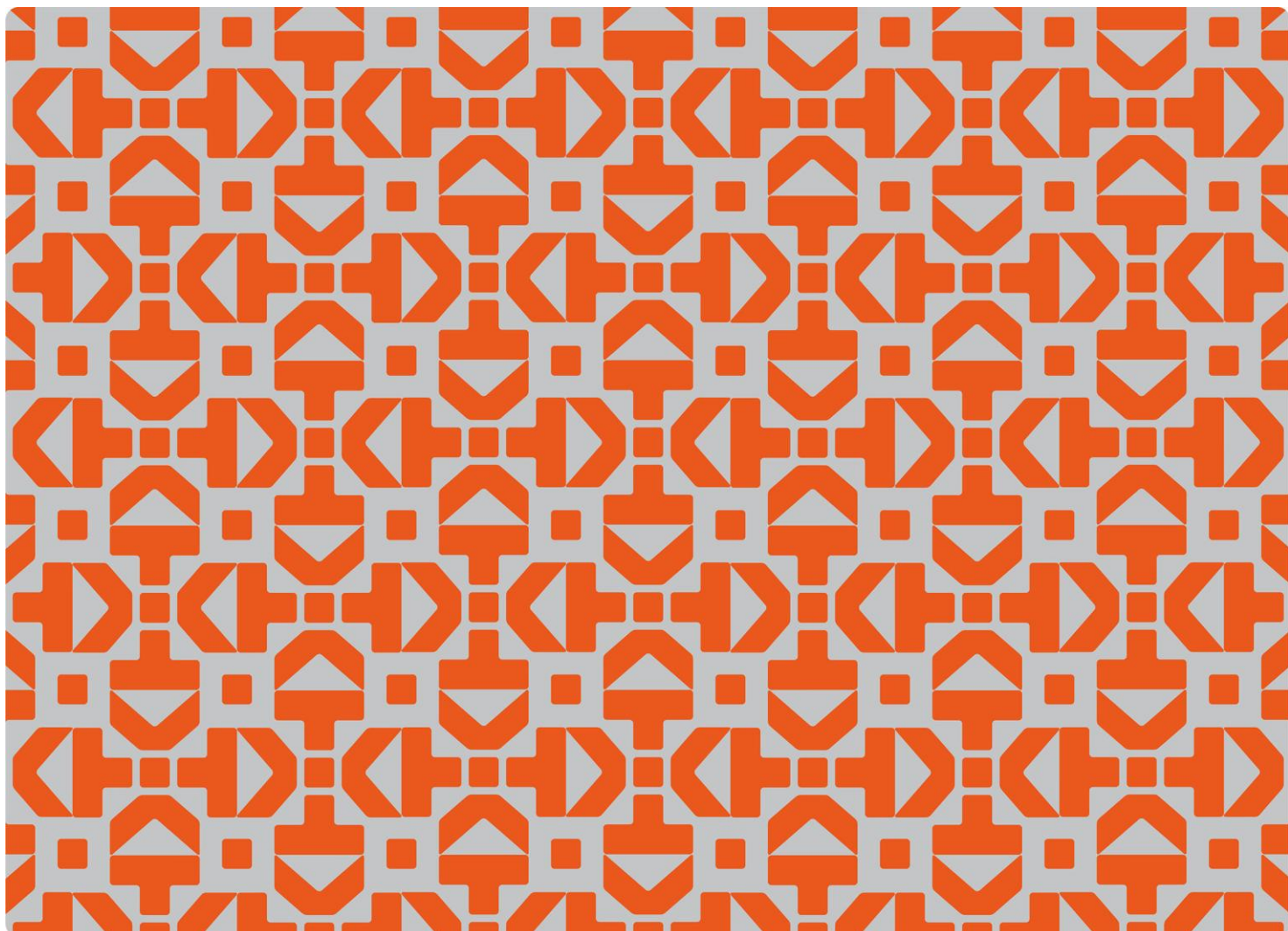

Rapport nr. 03/2025

Orden i eget hus i kunnskapssektoren

Modenhetsanalyse 2024

Orden i eget hus i kunnskapssektoren

Modenhetsanalyse 2024

Redaktør:

Kristin Selvaag

Forfattere:

Mathias Gullbrekken Sandnes (Prosjektleder)

Per Hovde

Lars Bjønnes

ISSN: 2703-9102

Åpent tilgjengelig CC-BY 4.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	4
Innledning	5
Om modenhetsanalysen.....	6
Metodikk	6
Resultater og funn 2024.....	7
Orden i eget hus – strategi og tiltak	7
Strategiske mål for arbeidet med orden i eget hus	7
Status for arbeidet med orden i eget hus.....	8
Tiltak og gevinster.....	9
Orden i eget hus og digitalisering	10
Organisering av arbeidet med orden i eget hus og informasjonsforvaltning	13
Ressurser og organisasjonsform	14
Kompetanse og informasjonsforvaltning	16
Oppføringer i Felles datakatalog.....	18
Arbeidet med orden i eget hus er fortsatt i tidlig fase	20
Digitalisering uten orden i eget hus	22
Arbeid med orden i eget hus på siden av virksomhetsstyringen	25
Modenhetsvurdering 2024.....	26
Konklusjoner.....	28
Anbefalinger	29
Sterkere styring av arbeidet med orden i eget hus	29
Fremme delingskultur i kunnskapssektoren.....	29
Styrke kunnskapsgrunnlaget om datadeling i kunnskapssektoren.....	29
Vedlegg – Digdirs rammeverk og stimuleringsiltak i KUDAF-programmet.....	31
Digdirs rammeverk for vurdering av modenhet.....	31
Stimuleringsiltak i KUDAF-programmet.....	33

Sammendrag

Modenhetsanalysen ble gjennomført sommeren 2024 og baserer seg på en spørreundersøkelse som ble besvart av 25 virksomheter i kunnskapssektoren. Samlet sett viser resultatene at fremgangen i arbeidet med orden i eget hus har vært begrenset mellom 2021 og 2024. Det har likevel skjedd enkelte forbedringer i perioden. Virksomhetene har økt arbeidsinnsatsen med orden i eget hus, og fått bedre oversikt over egne data. Dette vises ved at flere virksomheter har beveget seg fra et planleggingsstadium til iverksettelse av ryddeprosesser eller kartlegginger av egne data.

Fremgangen har blitt begrenset blant annet av at mange virksomheter ikke har en formell organisering av dette arbeidet, og ikke har integrert arbeidet med orden i eget hus i sine strategier. En annen medvirkende årsak er at dette arbeidet i begrenset grad er integrert i den øvrige digitaliseringen hos virksomhetene. Det virker også å være en generell uklarhet blant virksomhetene i sektoren om hva orden i eget hus betyr og innebærer.

Modenheten i kunnskapssektoren er derfor fortsatt lav i 2024, og det er store variasjoner i modenhetsnivå mellom virksomhetene i sektoren. Et tydelig tegn på den lave modenheten er få og lite relevante oppføringer fra sektoren i Felles datakatalog. Det er derfor fortsatt et stykke frem til sektoren er moden nok til å systematisk dele data i henhold til Digitaliseringsdirektoratets (Digdir) veileder for orden i eget hus.¹ Dette betyr at sektoren som helhet i liten grad oppnår gevinstene som Digdir beskriver,² og i liten grad tilføre merverdi til samfunnet gjennom datadrevet innovasjon.

For å forbedre modenhetsnivået og fremgangen i kunnskapssektoren må sammenhengene mellom arbeidet med orden i eget hus, digitalisering, og datadeling tydeliggjøres. Det er også viktig at organiseringen av arbeidet med orden i eget hus blir formalisert og prioriteringene klargjøres internt i virksomhetene. Vi anbefaler at dette gjøres gjennom sterkere styring av arbeidet med orden i eget hus, fremme delingskultur, og et bedre kunnskapsgrunnlag om datadeling i Kunnskapssektoren.

¹ Veilederen er tilgjengelig på [Veileder for orden i eget hus | Digdir](#). Sist besøkt 30.10.2024.

² Se hvilke gevinster Digdir mener kan oppnås for egen virksomhet og samfunnet ved å innarbeide orden i eget hus i egen virksomhet her: [Hvorfor er orden i eget hus viktig? | Digdir](#). Sist besøkt 30.10.2024.

Innledning

Denne rapporten presenterer status for arbeidet med orden i eget hus i virksomhetene underlagt Kunnskapsdepartementet. Rapporten er en oppfølging av en tilsvarende undersøkelse gjennomført våren 2021³, som var en del av forprosjektet etter utredningen om «Fremtidig deling av data i kunnskapssektoren». ⁴ Dette forprosjektet førte også til opprettelsen av KUDAF-programmet i 2022. Modenhetsanalysen er bestilt av Kunnskapsdepartementet for å samle kunnskap om sektorens arbeid med orden i eget hus, og for å vurdere effekten av stimuleringstiltakene som er gjennomført av KUDAF-programmet.⁵

I ny nasjonal digitaliseringsstrategi har regjeringen lansert ambisjonen om at Norge skal være ledende på verdiskaping med data og på datadrevet forskning og innovasjon innen 2030.⁶ Orden i eget hus er pekt på som en viktig forutsetning for å nå dette målet. Arbeid med orden i eget hus blir viktig blant annet for å sikre tilgang til gode datasett som kan benyttes i utvikling av kunstig intelligens.

Arbeidet med orden i eget hus er også viktig for den enkelte virksomhet fordi dette bidrar til at data håndteres på en strukturert og kontrollert måte. Dette er en forutsetning for meningsfull datadeling og datakonsum mellom virksomheter i og utenfor Kunnskapssektoren. Gevinstene fra flere datadrevne virksomheter vil være økt verdiskaping, bedre utnyttelse av egne og andres data, og en enklere digital hverdag for alle i og utenfor virksomheten.

Modenhetsanalysen fra 2021 viste at virksomhetene i kunnskapssektoren hadde lav modenhet i arbeidet med orden i eget hus, og at svært få virksomheter hadde rigget seg for å kunne forbedre situasjonen. Samtidig var flere av virksomhetene innstilt på å øke arbeidsinnsatsen med orden i eget hus i fremtiden. I årets rapport har vi derfor lagt vekt på å undersøke om virksomhetene i sektoren gjennomførte det planlagte arbeidet.

Rapporten gir først en kort gjennomgang av hvordan undersøkelsen er gjennomført, og hvilke kilder vi har hentet datagrunnlaget vårt fra. Deretter presenteres resultat og funn som danner grunnlaget for vår vurdering av virksomhetenes modenhet i 2024

³ Modenhetsanalysen fra 2021 er tilgjengelig på [Modenhetsanalyse-for-Orden-i-eget-hus-i-Kunnskapssektoren-2021_V1.0-1.pdf \(kunnskapsdata.no\)](#). Sist besøkt 25.09.2024.

⁴ Utredningen er tilgjengelig på <https://www.regjeringen.no/contentassets/0ff78b4f861b43e8a7e52d5f02dbbd34/sluttrapport-fremtidig-deling-av-data-1.1.pdf>. Sist besøkt 02.10.2024.

⁵ Se vedlegg 1, «Stimuleringstiltak».

⁶ Se «Ny nasjonal digitaliseringsstrategi – Øke datadelingen og utnytte mulighetene i data og datadreven innovasjon». Strategien er tilgjengelig på [Øke datadelingen og utnytte mulighetene i data og datadreven innovasjon - regjeringen.no](#). Sist besøkt 01.10.2024.

sammenlignet med 2021. Avslutningsvis gir rapporten anbefalinger om veiene videre for arbeidet med orden i eget hus i kunnskapssektoren.

Om modenhetsanalysen

Modenhetsanalysen baserer seg hovedsakelig på en spørreundersøkelse hvor virksomhetene i sektoren gjør en egenevaluering av hvor de står i arbeidet med orden i eget hus. Spørreundersøkelsen ble gjennomført i perioden juni – august 2024. Spørsmålene i spørreundersøkelsen var delt inn i følgende hovedtemaer:

- Orden i eget hus og virksomhetenes strategi og tiltak
- Orden i eget hus og digitalisering
- Organisering av arbeidet med orden i eget hus og informasjonsforvaltning

Virksomhetene som besvarte undersøkelsen var 18 av 21 statlige universiteter og høyskoler, og 7 etater underlagt Kunnskapsdepartementet: Utdanningsdirektoratet, Statped, Norges Forskningsråd, NOKUT, Sikt, Lånekassen, og HK-dir. Tre av de mindre høyskolene besvarte ikke undersøkelsen.

I tillegg til funnene i spørreundersøkelsen er det lagt vekt på informasjon KUDAF-programmet har samlet inn gjennom møter i fagnettverket for orden i eget hus. Møtene har blitt gjennomført som workshops og andre former for gruppearbeid, hvor ulike aspekter av orden i eget hus har vært tema. Funnene fra årets spørreundersøkelse sees også i sammenheng med rapport om digital omstilling i UH-sektoren som HK-dir gjennomførte i 2023.⁷

Metodikk

Spørreskjemaet som er brukt i 2024 tar utgangspunkt i spørsmålsbatteriet i spørreskjemaet som ble brukt i modenhetsanalysen i 2021, men inneholder færre spørsmål. En annen forskjell er at i årets undersøkelse ble spørsmålene plassert på strategisk nivå, og fokuserer på orden i eget hus som en del av den øvrige digitaliseringen. Enkelte formuleringer av spørsmål og svaralternativer varierer derfor mellom undersøkelsene i 2021 og 2024. Dette har vi hensyntatt i vurderingene våre ved å ta forbehold i sammenligningene mellom årene der formuleringene av spørsmålene eller svaralternativene er ulike.

Funn, vurderinger, og konklusjoner i denne rapporten bygger primært på informasjon som HK-dir har samlet inn ved bruk av spørreskjema. Vi har ikke bedt om tilgang til interne dokumenter, eller gjennomført kontroller av besvarelsene på andre måter. Det

⁷ Rapporten er tilgjengelig på [HK-dir | HK-dir](#). Sist besøkt 24.10.2024.

kan derfor være nyanser i sektorens arbeid med orden i eget hus som ikke er fanget opp av HK-dir.

Resultater og funn 2024

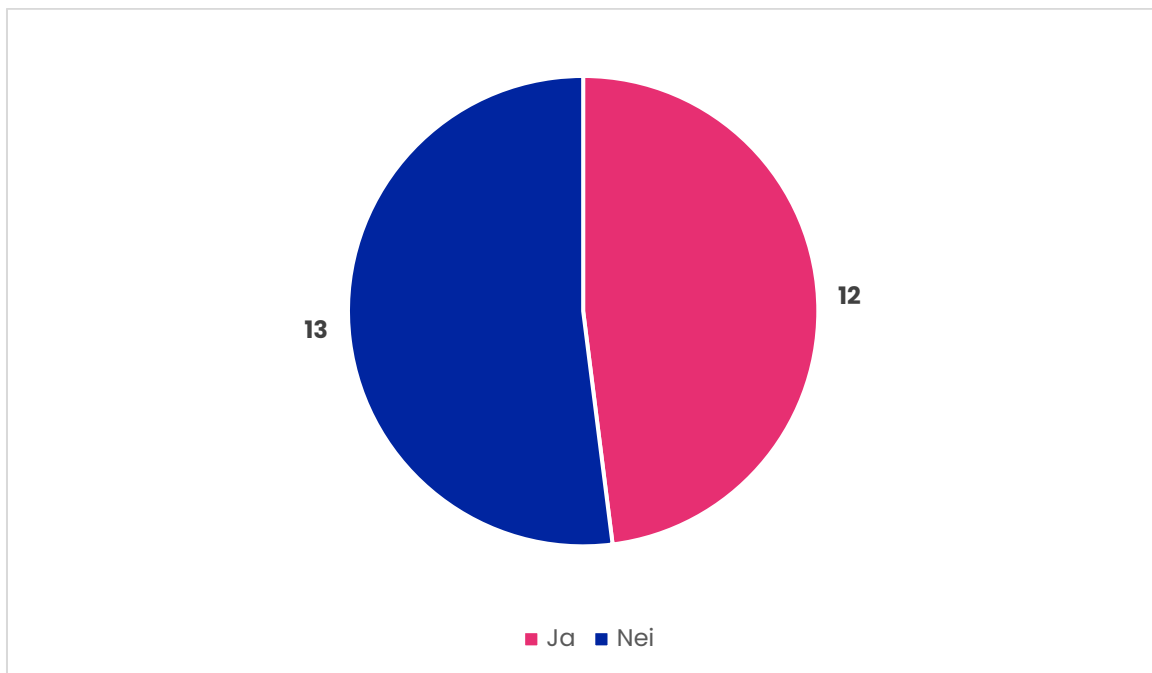
Orden i eget hus – strategi og tiltak

I 2021⁸ rapporterte et flertall av de undersøkte virksomhetene at de i liten grad hadde arbeidet med orden i eget hus det siste året. Samtidig rapporterte flere av de samme virksomhetene at de forventet en betydelig økning i dette arbeidet de neste 12 månedene.

I årets undersøkelse spurte vi virksomhetene om arbeidet hadde kommet lenger på strategisk nivå, hvilke konkrete tiltak de hadde iverksatt, om de opplevde arbeidet som nyttig, om de mente å lykkes med dette arbeidet, og om de så gevinster av arbeidet med orden i eget hus. Svarene gir en pekepinn på om den forventede økningen i arbeidsinnsats fra 2021 ble realisert eller ikke, og om arbeidet ga resultater.

Strategiske mål for arbeidet med orden i eget hus

Orden i eget hus må innarbeides som en del av den øvrige virksomhetsstyringen for å kunne virke som en kontinuerlig prosess. Et første steg på veien mot å få oversikt over hvilke data virksomheten har, og hva de kan brukes til, er å definere strategiske mål for arbeidet.

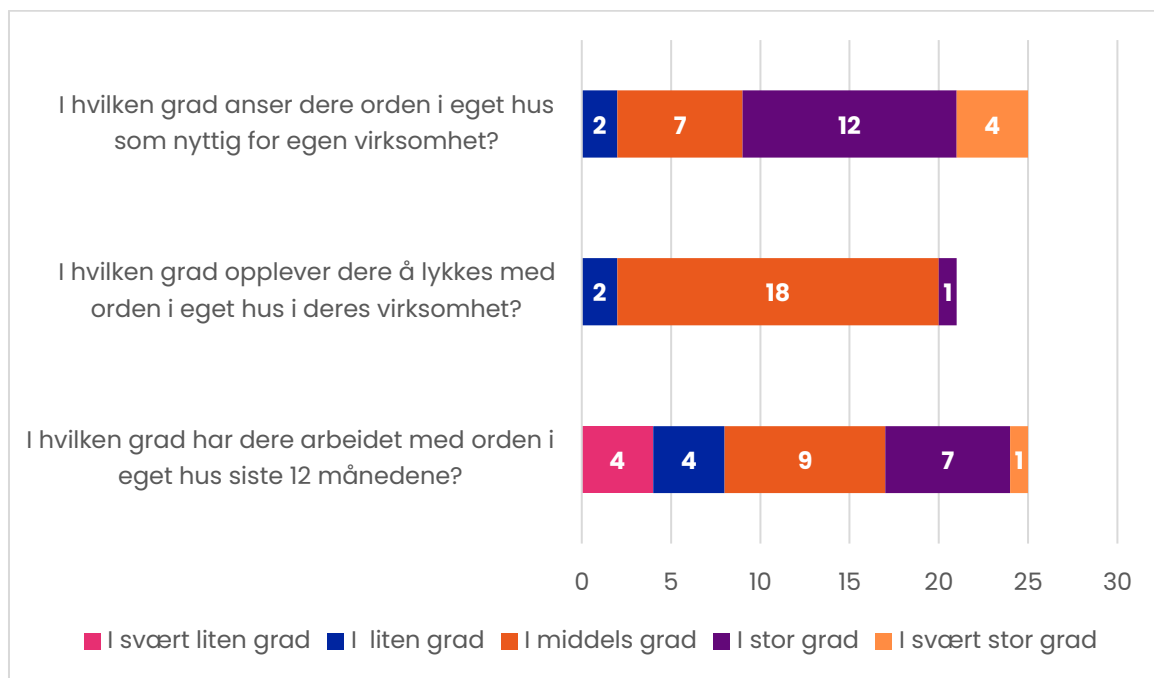
⁸ Se [Modenhetsanalyse-for-Orden-i-eget-hus-i-Kunnskapssektoren-2021_V1.0-1.pdf](#), sist besøkt 13.03.2025.

Figur 1 - Er orden i eget hus en del av deres virksomhetsstrategi/digitaliseringsstrategi?

Vi ser av Figur 1 at det var et knepet flertall av virksomhetene som ikke hadde inkludert arbeidet med orden i eget hus i sine strategiske målsetninger.

Status for arbeidet med orden i eget hus

I 2021 mente 83 prosent av virksomhetene at orden i eget hus var i stor eller svært stor grad nyttig for egen virksomhet. Figuren nedenfor viser at i 2024 hadde dette tallet gått ned til 64 prosent blant de som svarte på dette spørsmålet. Den største forskjellen mellom undersøkelsene er at flere virksomheter plasserer seg i midten av skalaen i 2024 sammenlignet med 2021.

Figur 2 - Svar på spørsmål om opplevd nytte, opplevd grad av å lykkes, og grad av gjennomført arbeid med orden i eget hus

De aller fleste av virksomhetene plasserte seg i midten av skalaen på spørsmålet om de opplever å lykkes med orden i eget hus⁹, mens 2 virksomheter svarte «i liten grad» på dette spørsmålet. Det er kun én av de virksomhetene som i stor eller svært stor grad anser orden i eget hus som nyttig, som også oppgir å lykkes i stor grad med dette arbeidet.

I 2021 oppga 4 prosent av virksomhetene at de hadde arbeidet med orden i eget hus i stor eller svært stor grad de siste 12 månedene. I 2024 hadde dette økt til 28 prosent. Det betyr at flere virksomheter oppgir å ha arbeidet med orden i eget hus det siste

⁹ De fire virksomhetene som oppga at de i liten grad hadde arbeidet med orden i eget hus ble ikke spurt om de opplever å lykkes med arbeidet. Derfor er antallet virksomheter og svar mindre for dette spørsmålet enn andre spørsmål.

året i 2024, samtidig som færre oppgir at arbeidet med orden i eget hus er nyttig i stor eller svært stor grad.

Tiltak og gevinster

Virksomhetene fikk også spørsmål om å kort beskrive tiltakene de hadde arbeidet med tilknyttet orden i eget hus. De fleste tiltakene er ment å gi virksomhetene oversikt over egne data, for eksempel kartlegginger av data som forvaltes i arbeidsprosesser og systemer. Mange av disse prosessene er knyttet til informasjonssikkerhet og personvern. Spesielt høgskolene og universitetene oppgir slike tiltak, og flere av de handler om bedre kontroll på tilganger og roller i prosessene og systemene.

Eksempler på tiltak for bedre oversikt over egne data:

- Prosesskartlegging
- Intern tilgangsstyring på rollenivå
- Løsninger for dataflyt mellom prosesser og tjenester
- Arbeid i forbindelse med innføring av fellestjenester i UH-sektoren
- Kartlegging av informasjonsverdier med fokus på personvern (GDPR)
- Tiltak knyttet til å bedre arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern

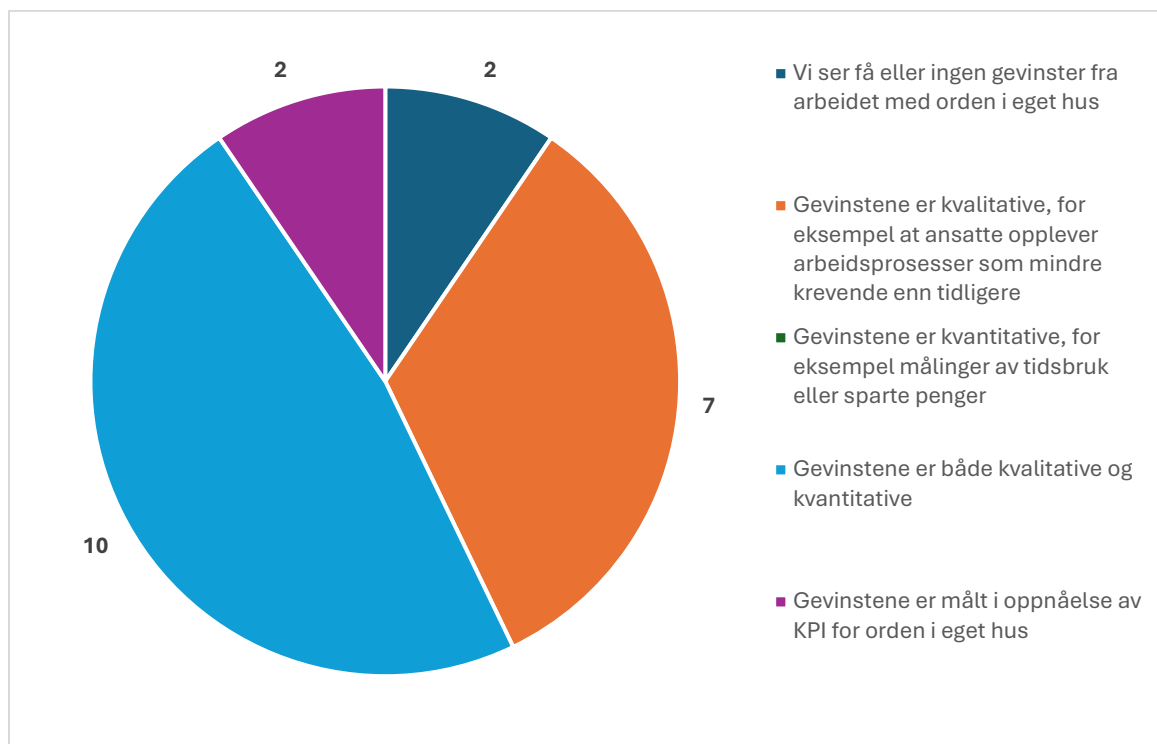
Samlet sett opplyses det om få tiltak som handler om å tilgjengeliggjøre egne data for andre. Det er noen få virksomheter som beskriver tiltak som er lenger fremme i arbeidet med orden i eget hus, som publisering av beskrivelser av datasett i Felles datakatalog. Dette er i hovedsak etatene, men også et par universiteter oppgir slike tiltak. Det er også enkelte virksomheter som oppgir at de arbeider med å utforme strategimål for arbeidet med orden i eget hus. Ingen av virksomhetene brukte begrepet informasjonsforvaltning i beskrivelsen av tiltak.

Eksempler på tiltak for tilgjengeliggjøring av egne data:

- Datastrategi
- Kartlegging av data og datakilder
- Kartlegging og harmonisering av begreper knyttet til data internt i virksomheten
- Tydeliggjøring av forretnings- og datadomener

Flertallet av virksomhetene som hadde iverksatt tiltak, oppga at de så en eller annen form for gevinst av arbeidet. Det er likevel kun to virksomheter som oppgir at de måler gevinstene opp mot egne KPI-er for arbeidet med orden i eget hus. Dette kan indikere

at gevinstmålingen i liten grad er systematisert, noe også funnene i HK-dirs rapport om digital omstilling i UH-sektoren pekte på.¹⁰

Figur 3 - Hvilken påstand beskriver best gevinster av orden i eget hus i din virksomhet?

Orden i eget hus og digitalisering

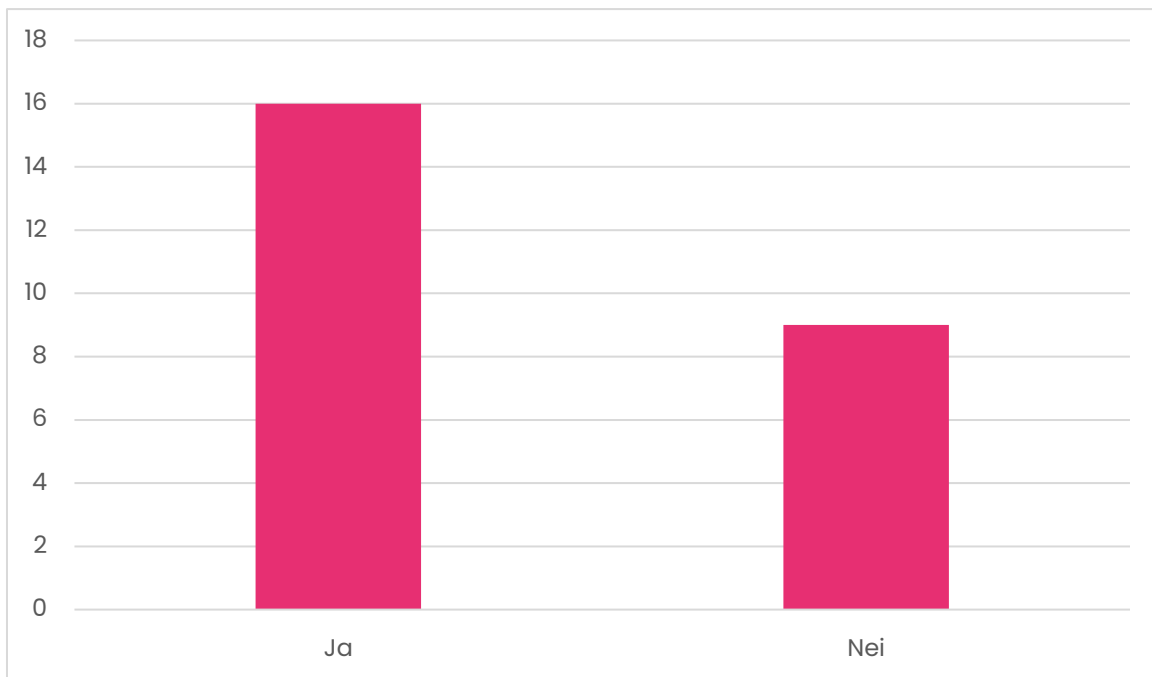
Orden i eget hus er avgjørende for å sikre effektivisering og optimalisering av tjenester i sektoren. Dette innebærer ikke bare å forbedre interne prosesser, men også å sikre etterlevelse av offentlighetsloven, personopplysningsloven, sikkerhetsloven og arkivloven. Videre stille også Digitaliseringsrundskrivet spesifikke krav til underlagte virksomheter om å ha oversikt over og kontroll på egne data. Dette betyr at orden i eget hus ikke bare er en intern nødvendighet, men også en lovpålagt forpliktelse som en integrert del av den digitale omstillingen.

For å forstå hvordan virksomhetene håndterer denne integrasjonen, stilte vi overordnede spørsmål om digitalisering i årets undersøkelse. Ved å gjøre dette, kunne vi se svarene i sammenheng med spørsmålene om arbeidet med orden i eget hus. Dette gir en pekepinn på hvordan virksomhetene integrerer arbeidet med orden i eget

¹⁰ Rapporten er tilgjengelig på [Kartlegging av UH-sektorens arbeid med digital omstilling | HK-dir \(hkdir.no\)](https://hkdir.no/kartlegging-av-uh-sektorens-arbeid-med-digital-omstilling). Sist besøkt 04.09.2024.

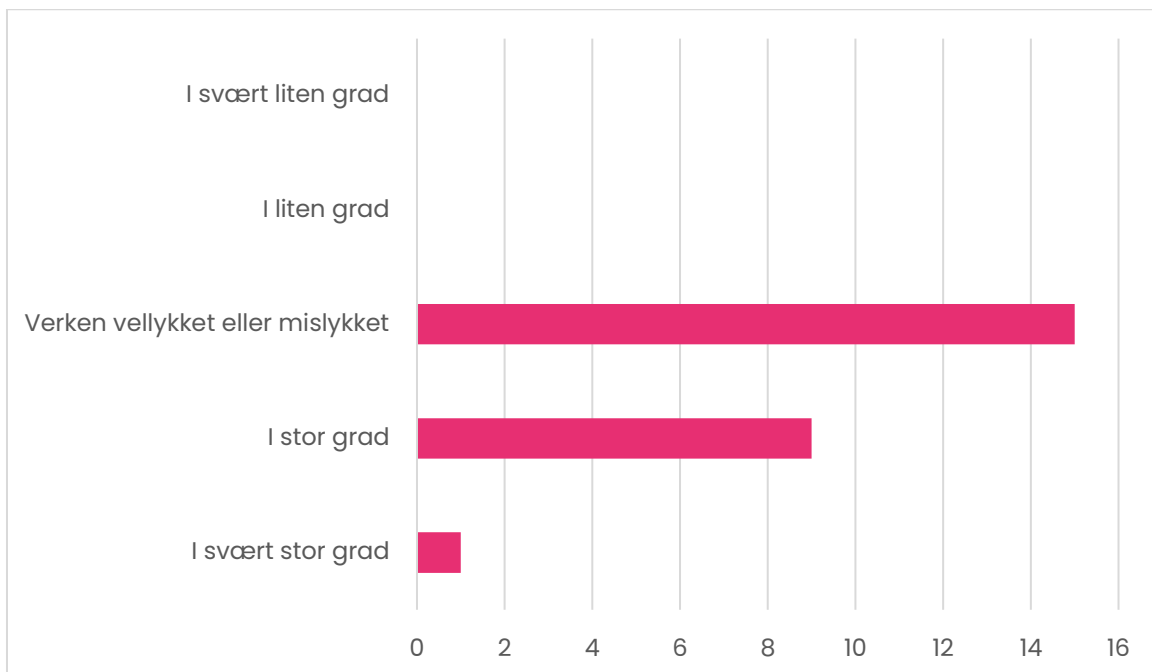
¹¹ De fire virksomhetene som oppga at de i liten grad hadde arbeidet med orden i eget hus ble ikke spurt om de gevinster fra arbeidet med orden i eget hus. Derfor er antallet virksomheter og svar mindre for dette spørsmålet enn andre spørsmål.

hus i den øvrige digitaliseringen. Det gir også innsikt i hvorvidt virksomhetene er i stand til å møte de kravene som stilles til dem i arbeidet med orden i eget hus i et digitaliseringsperspektiv.

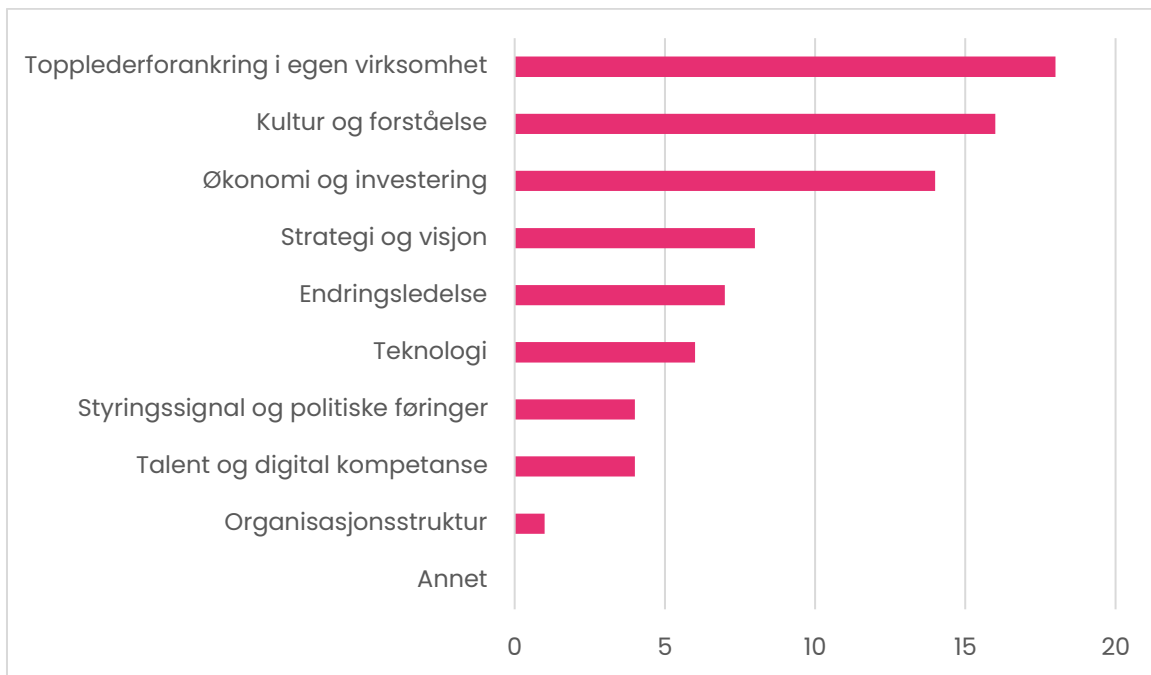
Figur 4 - Har virksomheten utviklet konkrete virksomhetsmål for arbeidet med digitalisering?

Figur 4 viser at 16 virksomheter har utviklet konkrete virksomhetsmål for arbeidet med digitalisering. Til sammenligning oppga 12 virksomheter at de hadde inkludert arbeidet med orden i eget hus som en del av sine strategier. Kun 7 av virksomhetene oppgir å ha gjort begge deler.

Figur 5 - I hvilken grad opplever dere å lykkes med digitalisering i deres virksomhet?

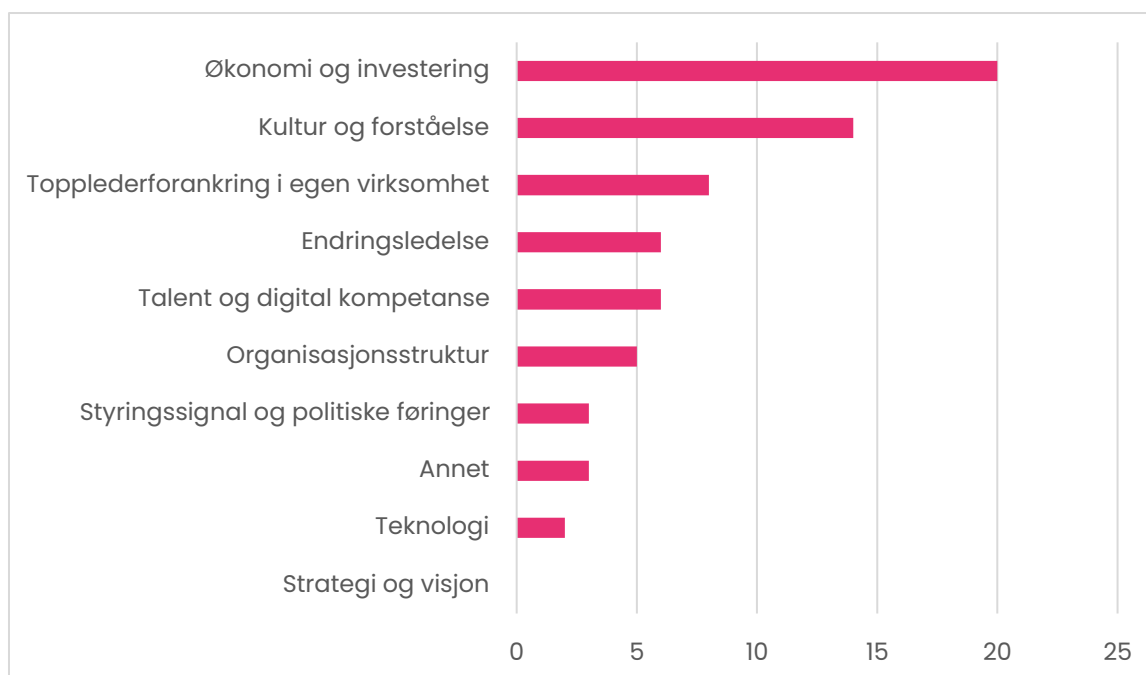
De fleste av virksomhetene oppgir at de verken lykkes eller mislykkes med digitaliseringen i egen virksomhet. Dette var også den største kategorien på tilsvarende spørsmål om orden i eget hus (figur 2). Det er imidlertid forskjell i antall virksomheter som svarte at de lykkes i stor grad eller bedre, hvor til sammen 10 virksomheter oppga dette i figur 5. Kun én virksomhet oppga å lykkes i stor grad i arbeidet med orden i eget hus.

Figur 6 - Hva er de viktigste faktorene som kan bidra til at dere lykkes med digitalisering fremover?

De fleste av virksomhetene mente at topplederforankring i egen virksomhet, kultur og forståelse, og økonomi og investering er de viktigste faktorene som skal til for å lykkes med digitalisering fremover. De minst viktigste faktorene var organisasjonsstruktur, talent og digital kompetanse, og styringssignal og politiske føringer.¹²

¹² Vi teller ikke med «annet» her ettersom det ikke ble opplyst om andre faktorer enn de forhåndsdefinerte alternativene.

Figur 7 - Hva er de viktigste faktorene som hindrer din virksomhet i å lykkes med digitalisering?

Det er enkelte endringer i svarene når spørsmålet snus til hva som hindrer virksomhetene i å lykkes med digitalisering. Virksomhetene pekte på økonomi og investering, kultur og forståelse, og topplederforankring som de viktigste hindringene. En forskjell fra figur 6 er at økonomi og investering har byttet plass med topplederforankring i egen virksomhet.

Det er også forskjell i hvilke faktorer som ble vurdert som minst viktig i figur 7 sammenlignet med figur 6. Strategi og visjon har erstattet organisasjonsstruktur på sisteplass, teknologi har erstattet talent og digital kompetanse, mens «annet» har erstattet styringssignaler og politiske føringer. Faktorene som ble oppgitt under «annet» handlet om mottakskapasitet av digitale systemer og tjenester, kostnad versus nytte i digitaliseringsprosjekter, og krevende samarbeidsforhold mellom ulike myndighetsnivåer.

Organisering av arbeidet med orden i eget hus og informasjonsforvaltning

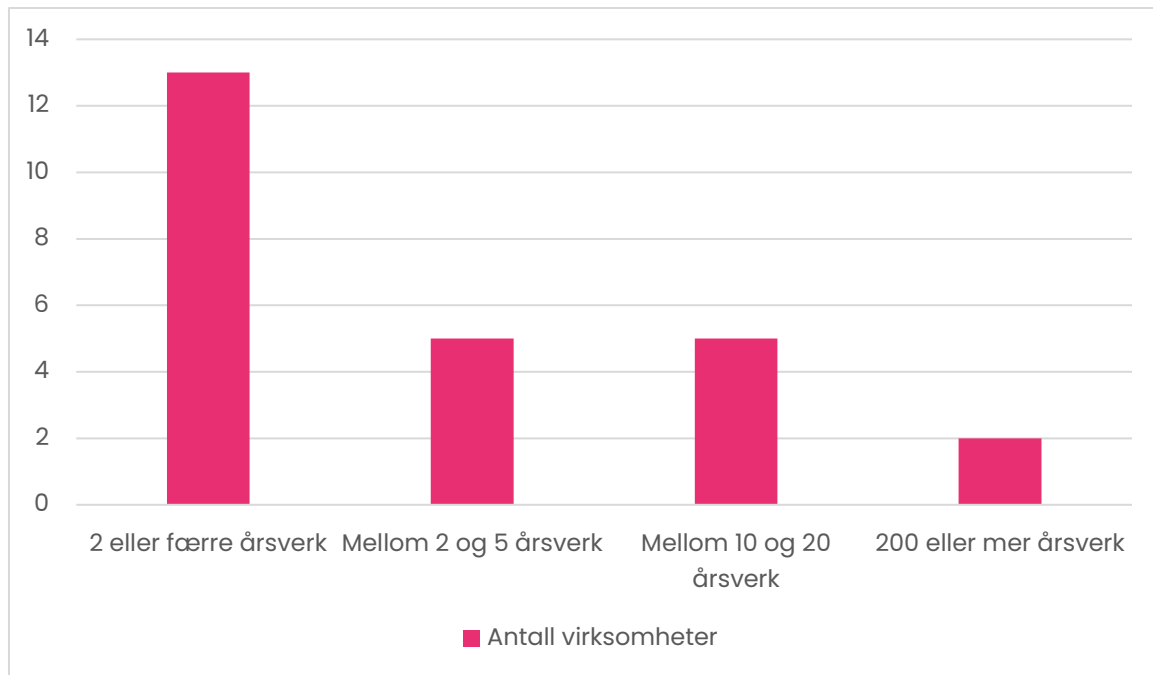
En sentral del av modenhetsanalysen er å kartlegge hvordan institusjonene er organisert for å arbeide med orden i eget hus. En hensiktsmessig organisering kjennetegnes ved at den sikrer et kontinuerlig arbeid med orden i eget hus som en integrert del av den øvrige virksomhetsstyringen.¹³ Det krever samarbeid på tvers i

¹³ Se Digidirs veileder for orden i eget hus [Steg 1: Planlegge i Digidir](#), sist besøk 10.03.2025.

organisasjonene for å gjennomføre tekniske og organisatoriske oppgaver. Samtidig må det faglige ansvaret for orden i eget hus plasseres i organisasjonen.

Ressurser og organisasjonsform

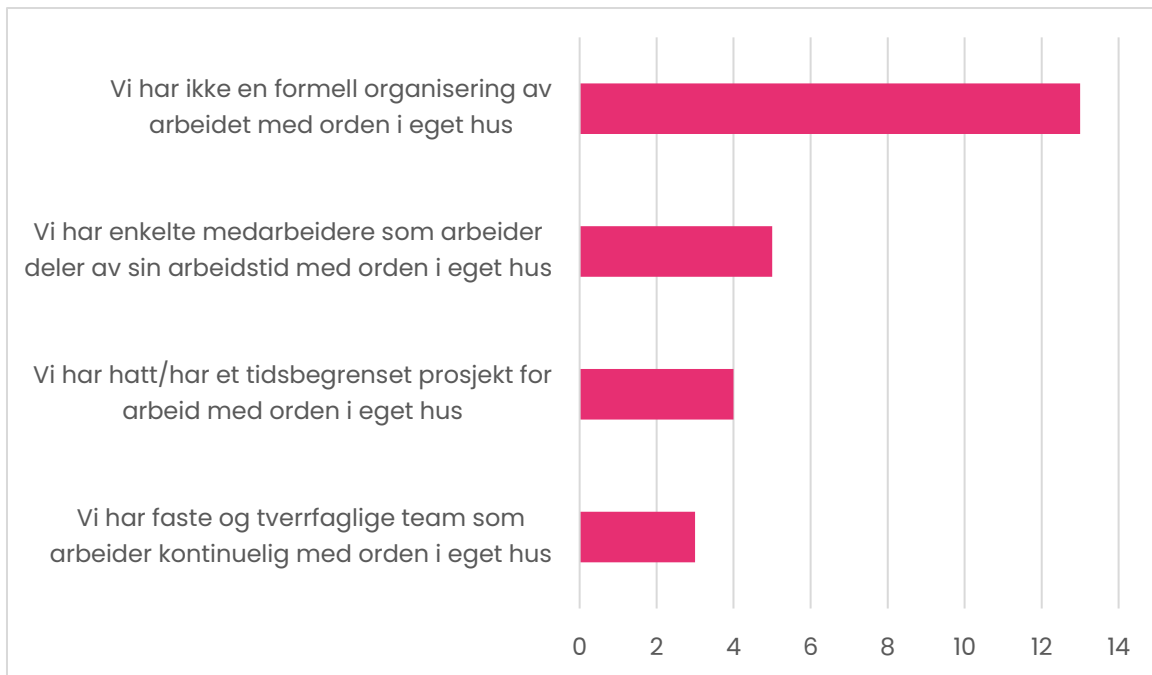
Et naturlig utgangspunkt var derfor å undersøke hvor mange årsverk virksomhetene har avsatt til arbeidet med sentrale oppgaver tilknyttet orden i eget hus.

Figur 8: Anslagsvis hvor mange årsverk jobber med forvaltning av data i deres virksomhet? (Med forvaltning av data mener vi medarbeidere og ledere som har arbeidsoppgaver for eksempel innen orden i eget hus, beskrivelse og forvaltning av metadata, registrerer virksomhetsdata i Felles datakatalog, og lignende).

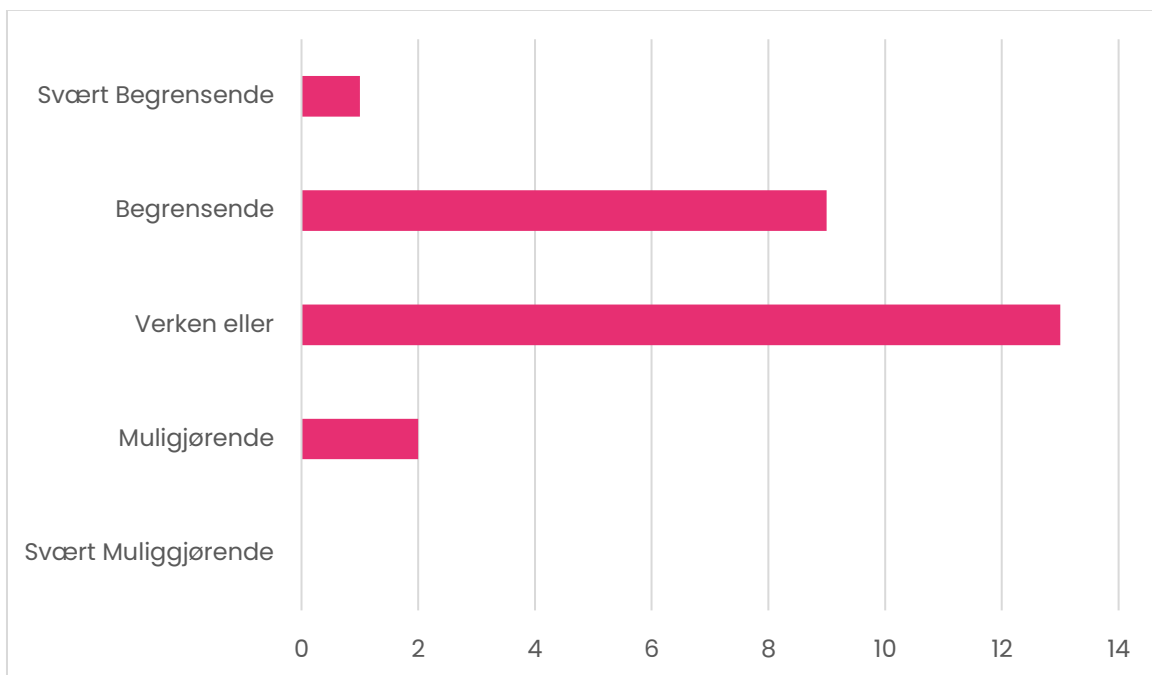
Variasjonen i svarene på dette spørsmålet skyldes delvis at det er forskjeller i størrelse og kjerneoppgaver mellom virksomhetene, men sannsynligvis også en videre tolkning av spørsmålet enn vi la opp til.

De årsverkene som er avsatt til dette arbeidet i sektoren er også organisert i ulik grad, slik figur 9 viser:

Figur 9 - Hvilken påstand beskriver best deres organisering av arbeidet med orden i eget hus?

Flertallet av virksomhetene oppgir å ikke ha en formell organisering av arbeidet med orden i eget hus. Hos fem virksomheter er det enkelte medarbeidere som bruker deler av sin arbeidstid på dette, mens fire andre har hatt et tidsbegrenset prosjekt. Kun 3 av respondentene angir at de har faste og tverrfaglige team som arbeider kontinuerlig med orden i eget hus. Dette betyr at de fleste virksomhetene i liten grad har avsatt ressurser, og at få virksomheter har formalisert organiseringen av de tilgjengelige ressursene.

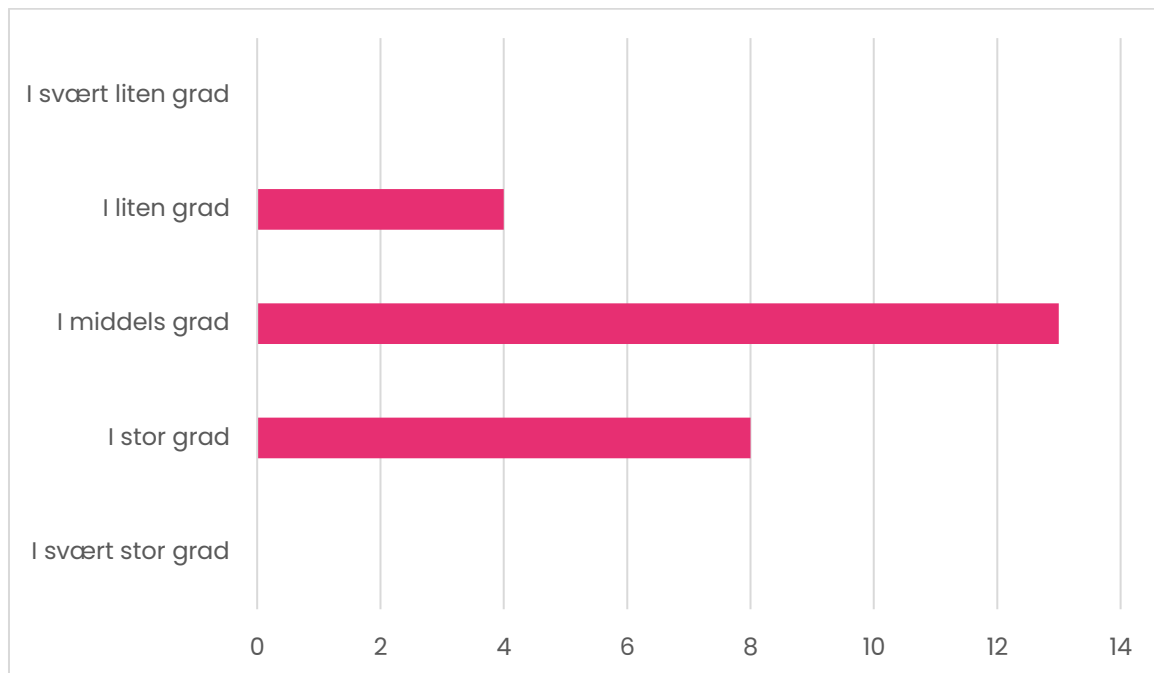

Figur 10 – I hvilken grad er dagens organisering en begrensende eller muliggjørende faktor for arbeidet med orden i eget hus?

Virksomhetene fikk også spørsmål om de mente dagens organisering var en begrensende eller muliggjørende faktor. Det er 10 virksomheter som oppgir at dagens organisering er begrensende eller svært begrensende for arbeidet med orden i eget hus. Kun 5 virksomheter oppgir dagens organisering som en faktor som hindrer digitalisering i figur 7.

Kompetanse og informasjonsforvaltning

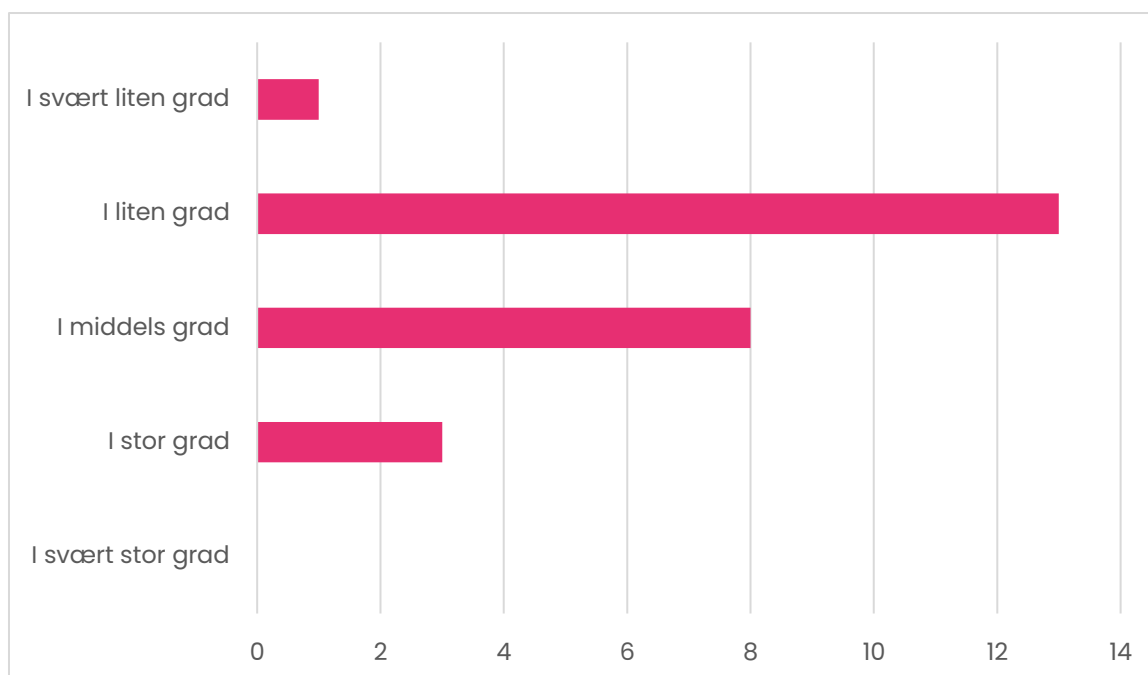
Vi spurte virksomhetene om de mente å ha kompetansen som trengs for å se mulighetene i arbeidet med orden i eget hus.

Figur 11 – hvilken grad mener dere at virksomheten har nødvendig kompetanse for å se mulighetene i arbeidet med orden i eget hus?

De fleste plasserte seg midt på treet på dette spørsmålet, mens nest flest oppga at de i stor grad hadde kompetanse til å se mulighetene i arbeidet med orden i eget hus. Tre av de fire virksomhetene som svarte i liten grad på dette spørsmålet oppga også at de ikke hadde en formell organisering av arbeidet med orden i eget hus, og ingen av disse virksomhetene svarte at dagens organisering var muliggjørende.

Selv om mange av virksomhetene i noen grad har kompetanse til å se mulighetene i arbeidet med orden i eget hus, har flertallet av virksomhetene i liten eller svært liten grad et systematisert arbeid for å forvalte metadata.

Figur 12 - I hvor stor grad har virksomheten et systematisert arbeid / en prosess for å forvalte metadata som beskriver virksomhetens data?

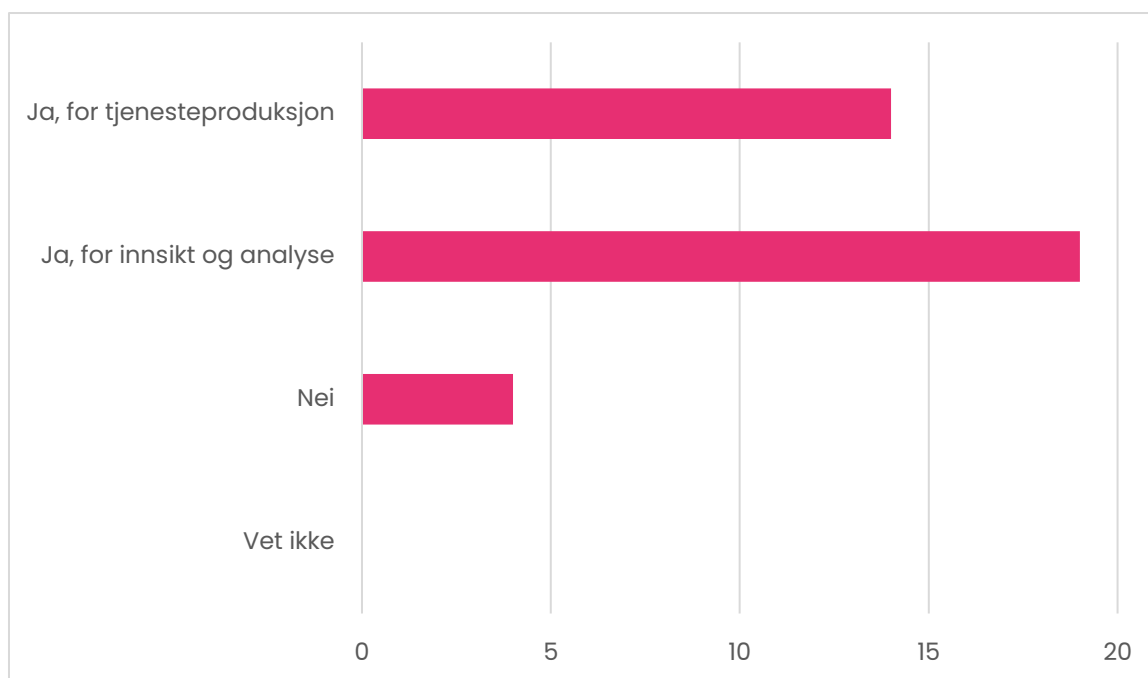
De fleste virksomhetene oppga at de i liten eller svært liten grad har systematisert sitt arbeid med metadataforvaltning. Samtidig oppga 8 virksomheter at de i middels grad har systematisert arbeidet, og 3 virksomheter svarte at de i stor grad hadde gjort dette.

Det er imidlertid indikasjoner på noe forbedring siden forrige undersøkelse når det gjelder metadataforvaltning. I 2021 ble virksomhetene spurt om i hvilken grad de hadde en standardisert oversikt over sine datasett, samt et tilsvarende spørsmål om oversikt over begreper.¹⁴ Disse spørsmålene ble brukt som indikatorer på hvordan virksomhetene arbeidet med metadataforvaltning.

Henholdsvis 70 og 75 prosent av virksomhetene oppga i 2021 at de i liten eller ingen grad hadde slike standardiserte oversikter over datasett og begreper. I 2024 har andelen som svarte at de i liten eller svært liten grad har systematisert sitt arbeid med metadataforvaltning blitt redusert til 56 prosent. Selv om funnene ikke er direkte sammenlignbare, kan nedgangen fra 70–75 prosent til 56 prosent indikere en forsiktig forbedring i dette arbeidet hos enkelte virksomheter.

De fleste virksomhetene har imidlertid en etablert praksis for å hente inn data fra andre virksomheter til eget bruk, slik figur 13 viser.

¹⁴ Se [Modenhetsanalyse-for-Orden-i-eget-hus-i-Kunnskapssektoren-2021_V1.0-1.pdf](#), s. 16-17. Sist besøkt 19.03.2025.

Figur 13 - Henter dere inn data fra andre virksomheter for bruk i tjenesteproduksjon eller for analyse og innsikt?

Flertallet i sektoren henter inn data fra andre virksomheter som brukes til innsikt og analyse, og 13 av virksomhetene bruker også dataene til tjenesteproduksjon. Det er kun fire virksomheter som oppgir at de ikke henter inn data for bruk i egen tjenesteproduksjon eller analyse og innsikt.

Vi har ikke oversikt over hvilke data som hentes inn og brukes av virksomhetene i sektoren. Det er likevel enkelte tegn til at deler av disse dataene kommer fra integrasjoner mellom virksomhetenes systemer og leverandører av tjenester til virksomhetene. For eksempel beskrev en virksomhet et tiltak i arbeidet med orden i eget hus som gikk ut på å hente egne økonomidata fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) for bruk i regnskap og budsjettering. Dette kan tyde på at virksomhetene har et bredt perspektiv på datadeling, hvor også å hente inn og bruke egne data kan være inkludert i figur 13.

Oppføringer i Felles datakatalog

Digitaliseringsrundskrivet pålegger alle offentlige virksomheter å publisere beskrivelser av data de forvalter i Felles datakatalog. Felles datakatalog er en metadatakatalog som består av flere underkataloger. De fire mest brukte underkatalogene er kort beskrevet nedenfor.

De fire mest brukte underkatalogene i Felles datakatalog

Datasett

Datasettkatalogen samler metadata om datasettene en virksomhet publiserer. Katalogen følger DCAT-AP-NO som er en norsk profil av DCAT-AP som er en standard for beskrivelse av metadata for dataportaler innenfor EU/EØS.

API

API-katalogen gir oversikt over beskrivelser av APIer som virksomhetene har gjort tilgjengelig for å laste ned datasett maskinelt, og endepunktet for APIet (nettadresse). De er beskrevet i henhold til DCAT-AP-NO.

Begreper

Begrepskatalogen samler begrepsbeskrivelser fra virksomhetens publiserte datasett, og de er beskrevet i henhold til SKOS-AP-NO-begrep.

Informasjonsmodeller

Informasjonsmodellkatalogen gir oversikt over publiserte informasjonsmodeller, og eventuelle datatjenester som tilhører modellen. Modellene er skrevet i henhold til ModellDCAT-AP-NO. Informasjonsmodellene gir brukerne innsikt i hvordan datatjenestene (API-ene) er strukturert.

Antall og typer oppføringer i Felles datakatalog er en god indikator på konkrete resultater av arbeidet med orden i eget hus. I vår analyse av oppføringene er både antall og nytteverdien¹⁵ av oppføringene vurdert.

¹⁵ Nytteverdien til oppføringene er vurdert ut fra hvor enkelt det er å forstå og få tilgang til data, og hvor stor allmenn anvendelse de har. Et eksempel på en slik vurdering er om oppføringen har lenker som fungerer og viser til oppdaterte data. Dersom lenken ikke fungerer, eller leder til utdaterte data, har vi tolket dette som manglende forvaltning av oppføringene i katalogen.»

Tabell 1: Oppføringer i Felles datakatalog fra virksomheter i kunnskapssektoren 2021–2024¹⁶

Publiserte beskrivelser	Antall 2021	Antall 2024	Endring	Virksomheter 2021	Virksomheter 2024	Siste registrering 2021	Siste registrering 2024
Datasekk	55	66	+11	9	8	01.11.2020	20.08.2024
API	3	11	+8	3	3	01.09.2020	28.03.2023
Begreper	18	28	+10	1	2	21.01.2021	08.08.2024
Informasjonsmodeller	0	0	0				
Tjenester og hendelser	0	0	0				

Det var et beskjedent antall oppføringer fra virksomhetene i kunnskapssektoren i 2021, og det er kun en marginal økning i antall oppføringer mellom 2021 og 2024. Av de 28 virksomhetene som fikk tilsendt spørreskjemaet, har kun 9 virksomheter en eller flere oppføringer i katalogen. Det er også få av oppføringene som er oppdaterte etter at de ble lastet opp, og dermed også få oppføringer som fortsatt er relevante for gjenbruk av andre virksomheter.

Arbeidet med orden i eget hus er fortsatt i tidlig fase

Samlet sett viser resultatene fra spørreundersøkelsen at virksomhetene i kunnskapssektoren har hatt begrenset fremgang i arbeidet med orden i eget hus siden 2021. Det er likevel noen forbedringer i sektorens arbeid i perioden. Virksomhetene har økt sin arbeidsinnsats, og fått bedre oversikt over egne data. Økningen i arbeidsinnsats består hovedsakelig av tiltak som kjennetegnes av å være ryddeprosesser eller kartlegginger av egne data. Dette er aktiviteter som gjennomføres i oppstartsfasen av arbeidet med orden i eget hus, slik figur 14 viser.

¹⁶ Tallene i tabellen ble sist kontrollert 1. november 2024. For oppdaterte tall, se [Forside - data.norge.no](https://data.norge.no), sist besøkt 20.03.2025.

Figur 14 – Nødvendige steg i arbeidet med orden i eget hus¹⁷

Tiltakene har ført til at flere virksomheter i 2024 har bedret sin oversikt over egne data. Det betyr at de fleste virksomhetene i 2024 befinner seg på stegene «prioritere» og «kartlegge» i prosessen som vises i figur 14. Enkelte virksomheter er i gang med aktiviteter som hører hjemme under «vurdere tilgangsnivå». I 2021 var de fleste virksomhetene i landskapet «planlegge» og «prioritere».

Plasseringen av virksomhetene i henhold til stegene i figur 14 er en forenklet generalisering av sektorens arbeid med orden i eget hus. Stegene i figuren må ikke følges strengt kronologisk av virksomhetene, og en virksomhet kan jobbe med flere steg samtidig for ulike deler av sine data. Dette er årsaken til at 8 virksomheter har oppføringer i Felles datakatalog, som er en aktivitet under «Tilgjengeliggjøre».

Generaliseringen stemmer imidlertid godt for de fleste virksomhetene i denne undersøkelsen. Dette vises ved at flertallet av virksomhetene ikke har beskrevet sine data i særlig grad i Felles datakatalog, og heller ikke har systematisert prosesser for metadataforvaltning. 13 av disse virksomhetene har heller ikke formalisert organiseringen av arbeidet med orden i eget hus. Ingen av virksomhetene brukte begrepet «informasjonsforvaltning» i beskrivelsen av tiltak de hadde iverksatt det siste året.

¹⁷ Figuren er hentet fra Digdir's veileder for orden i eget hus, og er tilgjengelig på [Hvordan bruker dere denne veilederen til å skape orden i eget hus? | Digdir](#). Sist besøkt 29.10.2024.

Denne sammenhengen er motsatt for de 3 virksomhetene som oppgir tiltak knyttet til tilgjengeliggjøre eller å beskrive data. Disse virksomhetene oppgir å ha en systematisert prosess for metadataforvaltning, har oppføringer i Felles datakatalog, og de har i større grad formalisert arbeidet med orden i eget hus i organisasjonen enn de øvrige virksomhetene. Samtidig er det få av oppføringene i Felles datakatalog som er oppdaterte.

Selv om det er positivt at flere virksomheter ser ut til å ha økt sin arbeidsinnsats, er sektorens fremgang i arbeidet med orden i eget hus relativt liten i et datadelingsperspektiv – det er få tegn til at virksomhetene beskriver og deler egne data i henhold til Digdirs veileder. Det at sektoren rapporterer å se gevinster som følge av arbeidet med orden i eget hus i 2024, må forstås i denne sammenhengen. Det er sannsynligvis snakk om gevinster knyttet til bedre oversikter over egne data, og i liten grad gevinster fra deling av disse dataene.

Ryddeprosessene og gevinstene fra dem er verdifulle i seg selv, de har sannsynligvis bidratt til at virksomhetene har styrket sin oversikt over informasjonsverdier og personopplysninger de siste årene.¹⁸ Samtidig kan den saktegående fremgangen i arbeidet med orden i eget hus være en av grunnene til at færre virksomheter opplever dette arbeidet som i stor grad nyttig sammenlignet med 2021. Dette kan også være en del av forklaringen til at flere virksomheter oppgir at de ikke mener å lykkes i noen særlig grad med dette arbeidet.

Digitalisering uten orden i eget hus

Deler av forklaringen til at fremgangen har vært liten de siste årene kan være at flere av virksomhetene som ble undersøkt i 2024 virker å se orden i eget hus som en adskilt aktivitet fra den øvrige digitaliseringen i virksomheten. En indikasjon på dette er at de fleste virksomhetene oppga å ha konkrete virksomhetsmål for arbeidet med digitalisering, mens orden i eget hus ikke hadde kommet inn i strategiene til mange av de samme virksomhetene.

Det virker også som at virksomhetene har ulike suksesskriterier for digitalisering og arbeidet med orden i eget hus, ettersom flere virksomheter oppga at de lykkes i større grad med digitaliseringen enn arbeidet med orden i eget hus. Virksomhetene ser også ut til å se forskjeller på hvilke faktorer som skal til for å lykkes med digitalisering og orden i eget hus. I årets spørreundersøkelse pekte virksomhetene på økonomi og investering som en viktig faktor for digitaliseringsarbeidet. I KUDAF-programmet har

¹⁸ HK-dirs rapport «Informasjonssikkerhet og personvern i et femårsperspektiv» beskriver en utvikling hvor flere av de samme virksomhetene gradvis har fått bedre oversikt over egne informasjonsverdier i perioden 2018-2022. Rapporten er tilgjengelig på [HK-dir | HK-dir](#), sist besøkt 29.10.2024.

ikke dette kommet opp som en sentral utfordring eller årsak til treghet i arbeidet med orden i eget hus.

Det er imidlertid også funn som tyder på at digitaliseringsprosjekter og arbeidet med orden i eget hus ikke er helt adskilte hos virksomhetene. Flere av tiltakene virksomhetene oppga om orden i eget hus handler om digitaliseringsprosjekter i form av fellestjenester i sektoren.

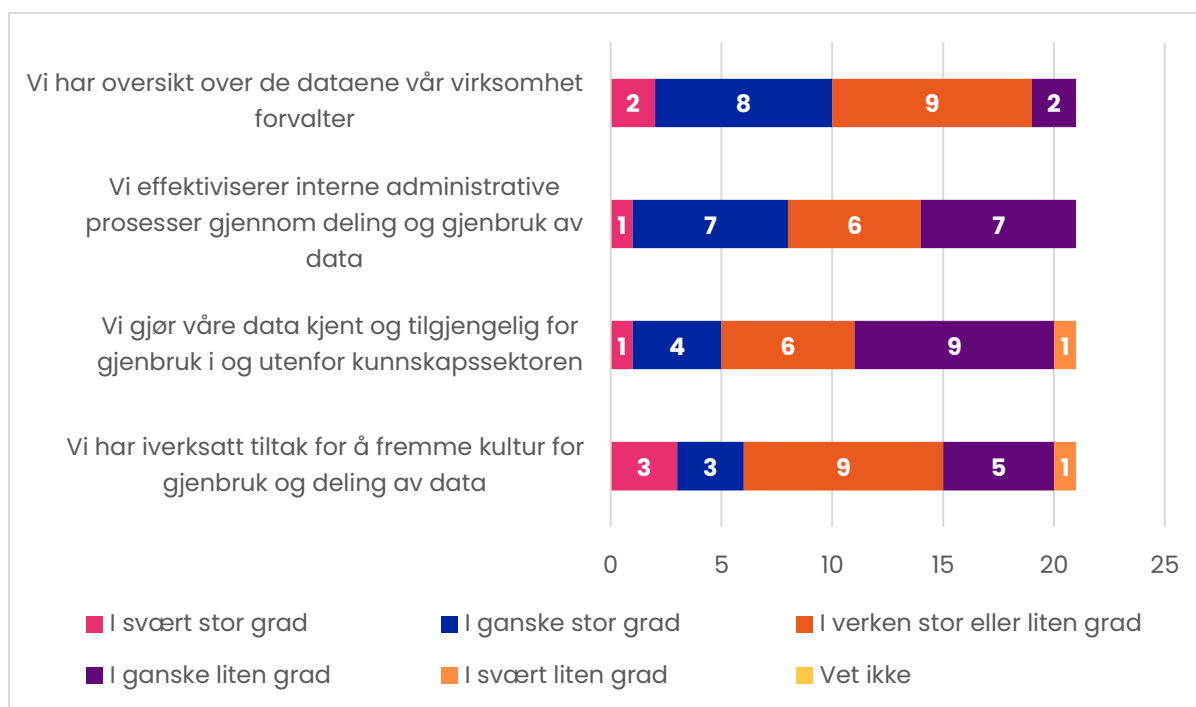
Det virker også som at deler av forklaringen til den begrensede fremgangen i arbeidet med orden i eget hus i kunnskapssektoren kan være at det er en uklarhet knyttet til hva orden i eget hus betyr og innebærer av oppgaver. Digdir peker på denne uklarheten som en av årsakene til utfordringene i arbeidet med orden i eget hus hos statlige virksomheter generelt.¹⁹ Også Riksrevisjonen peker på viktigheten av felles forståelse om betydningen av begreper i dette arbeidet.²⁰

Denne uklarheten knyttet til orden i eget hus kan påvirke hva virksomhetene legger i begreper som deling, tilgjengeliggjøring og beskrivelse av data. Et eksempel på dette kan vises ved å se på resultatene i ett av spørsmålsbatteriene i HK-dirs kartlegging av digital omstilling i 2023,²¹ som vises i figur 15.

¹⁹ Se «Ny rapport om orden i eget hus», tilgjengelig på [Ny rapport om "Orden i eget hus" | Digdir](#). Sist besøkt 21.10.2024.

²⁰ Se Riksrevisjonens rapport «Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes tilrettelegging for deling og gjenbruk av data i forvaltningen». Rapporten er tilgjengelig på [Dokument 3:8 \(2023–2024\)](#), sist besøkt 31.10.2024.

²¹ Høsten 2023 gjennomførte HK-dir en kartlegging av digital omstilling i UH-sektoren, hvor alle de 21 statlige universitetene og høyskolene besvarte undersøkelsen. Ett av spørsmålsbatteriene dreide seg om å utnytte data om kunnskapssektoren, herunder datadeling. De syv etatene som inngår i årets undersøkelse av orden i eget hus var ikke en del av kartleggingen i 2023.

Figur 15 – Spørsmål om datadeling fra kartleggingen av digital omstilling i UH (N=21)²²

Resultatene i de to øverste spørsmålene og spørsmålet om kultur for gjenbruk og deling av data i figur 15 harmonerer ganske godt med funnene i denne undersøkelsen. Når det gjelder spørsmålet om universitetene og høyskolene gjør sine data kjent og tilgjengelig for gjenbruk i og utenfor kunnskapssektoren, virker det som at respondentene mener noe annet enn oppføringer i Felles datakatalog.

Årsaken til dette er at antallet universiteter og høyskoler som svarte fra i verken stor eller liten grad til i svært stor grad (11), ikke samsvarer med antall universiteter og høyskoler med oppføringer i Felles datakatalog (3). Det betyr at deler av dataene som høyskolene og universitetene oppgir at de gjør kjent og tilgjengelig i figur 15, er gjennomført på andre måter enn hvordan Digdirs veileder tilsier dette skal foregå.

Det er også andre tegn til at virksomhetene legger til grunn en bred forståelse av begreper knyttet til datadeling og orden i eget hus. For eksempel, som nevnt tidligere, er det tegn i beskrivelsene av tiltakene som tilsier at virksomhetene inkluderer dataflyt mellom sine systemer og leverandører av fellestjenester som DFØ i begrepet datadeling. Det kan også være at svarene er påvirket av at virksomhetene har andre lignende dataflyter eller former for datadeling som ikke er kjent for HK-dir.

²² Figuren er hentet fra rapporten «Digital omstilling i UH-sektoren – Status, muligheter og utfordringer 2023», s. 46. Rapporten er tilgjengelig på [HK-dir | HK-dir \(hkdir.no\)](https://hkdir.no). Sist besøkt 08.10.2024.

Arbeid med orden i eget hus på siden av virksomhetsstyringen

En tilgrensende årsak til at fremgangen har vært liten mellom 2021 og 2024, er at de fleste virksomhetene fortsatt ikke har integrert arbeidet med orden i eget hus som en del av sin virksomhetsstyring. Det har imidlertid skjedd en endring i hvordan virksomhetene organiserer arbeidet med orden i eget hus i denne perioden. I 2021 jobbet flere virksomheter i egne prosjekter eller i linjen med orden i eget hus,²³ mens i 2024 har omtrent halvparten ingen formell organisering (figur 9). Kun fire virksomheter oppgir å ha eller hatt tidsbegrensede prosjekter, og tre har faste tverrfaglige team. Arbeidet ser derfor ut til å ha gått ut av prosjektene uten å bli innlemmet i organisasjonen hos de fleste av virksomhetene.

Mangelen på formell organisering av arbeidet kan være en av årsakene til at 10 av virksomhetene oppgir at dagens organisering er begrensende. Dette kan også være en del av årsaken til at 14 virksomheter i liten eller svært liten grad har et system eller prosess for metadataforvaltning. Usikkerheten knyttet til hva orden i eget hus betyr og innebærer som er beskrevet ovenfor, har sannsynligvis også påvirket organiseringen og prioriteringen internt i virksomhetene.

Utfordringene med organiseringen av arbeidet med orden i eget hus ser ut til å være tydeligere for etatene enn høgskolene og universitetene. Til tross for å kun utgjøre 7 av 25 virksomheter i undersøkelsen, utgjør etatene 40 prosent av alle virksomhetene som svarte at organiseringen var begrensende eller svært begrensende (figur 10). Dette kan skyldes at etatene har en annen organisering, andre kjerneoppgaver, og derfor muligens andre utfordringer enn universitetene og høgskolene.

Når det gjelder kompetanse til å utføre arbeidet med orden i eget hus, er vi usikre på om det er tilstrekkelig dekning i sektoren eller ikke. Erfaring fra KUDAF-programmet indikerer at kompetanse ikke er den viktigste mangelen i arbeidet med orden i eget hus, men heller at det er manglende prioriteringer, organisering, og styringssignaler fra myndighetene. Talent og digital kompetanse var blant de minst viktigste faktorene som virksomhetene vurderte kunne bidra til at de lykkes med digitaliseringen fremover (figur 6). Dette kan tolkes som motstridende med funnene i kartleggingen av digital omstilling fra 2023, hvor digital kompetanse ble pekt på som en grunnleggende utfordring for sektorens videre arbeid med digital omstilling.²⁴

²³ Se [Modenhetsanalyse-for-Orden-i-eget-hus-i-Kunnskapssektoren-2021_V1.0-1.pdf](#), s. 15-16. Sist besøkt 19.03.2025.

²⁴ Se «Digital omstilling i UH-sektoren – Status, muligheter og utfordringer 2023», side 59-66. Rapporten er tilgjengelig på [HK-dir | HK-dir \(hkdir.no\)](#). Sist besøkt 21.10.2024.

De fleste virksomhetene oppgir også at de bruker data fra andre til analyse og tjenesteproduksjon, noe som kan bety at kompetansen til å sammenstille og bruke data er utbredt.

Modenhetsvurdering 2024

Svarene på spørsmålene i spørreundersøkelsen utgjør en egenvurdering av eget arbeid med orden i eget hus for virksomhetene. I vår analyse benyttes virksomhetenes samlede egenvurderinger for å få en oversikt over sektorens modenhet i arbeidet med orden i eget hus.²⁵ Dette gjør vi ved bruk av Digitaliseringsdirektoratets veileder for orden i eget hus.²⁶

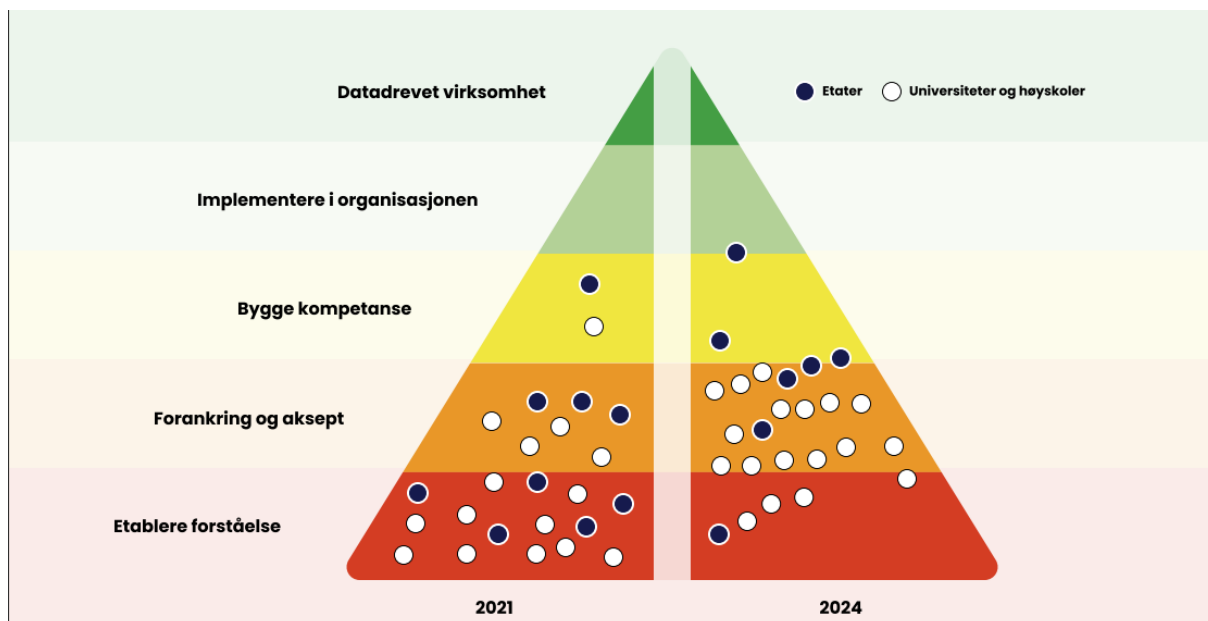
Modenhet i arbeidet med orden i eget hus innebærer å ha god oversikt over det interne informasjonslandskapet, kunnskap om hvordan data skal tilrettelegges for deling, hvordan egne data skal beskrives (metadata), og at metadataene er publisert i Felles datakatalog. Det betyr at modne virksomheter må ha rigget seg for å kontinuerlig oppdatere og kvalitetssikre egne data for intern og ekstern bruk, og i tillegg kunne konsumere tilgjengelige data på en måte som gir merverdi. Virksomheter som mestrer denne øvelsen, definerer vi som datadrevne virksomheter.

Figur 16 oppsummerer vår vurdering av hvilket modenhetsnivå virksomhetene lå på i 2021, og hvilket nivå de er på i 2024. Vurderingen er basert på virksomhetenes svar i spørreundersøkelsen, deres oppføringer i Felles datakatalog, og tiltak som er gjennomført med stimuleringsmidler fra KUDAF-programmet.²⁷

²⁵ Se vedlegg 1 for nærmere beskrivelse av rammeverket.

²⁶ Se [Veileder for orden i eget hus | Digdir](#). Sist besøkt 23.09.2024.

²⁷ Det er de samme kriteriene som er brukt i vurderingene i 2021 og 2024. For mer informasjon om kriteriene, se Modenhetsanalysen fra 2021 [Modenhetsanalyse-for-Orden-i-eget-hus-i-Kunnskapssektoren-2021_V1.0-1.pdf \(kunnskapsdata.no\)](#). Sist besøkt 25.09.2024.

Figur 16 – Modenhetsvurderinger 2021 og 2024

Dersom en virksomhet hadde nådd høyeste modenhetsnivå (mørkegrønn i figur 16) i arbeidet med orden i eget hus, ville virksomheten vært definert som en datadrevet virksomhet. Denne typen virksomhet har kontroll på egne data, bruker egne og andres data til å styrke egen innsikt og leveranser. Den har formalisert informasjonsforvaltning som en integrert del av virksomhetsstyringen. Ingen av virksomhetene som ble undersøkt verken i 2021 eller i 2024 befinner seg på dette nivået.

Samlet ser vi at den største forskjellen mellom 2021 og 2024 er at bunnivået er løftet hos flere virksomheter i sektoren. Dette har sammenheng med at flere virksomheter har kommet lenger med å etablere oversikter over egne data enn i 2021.

Etatene i kunnskapssektoren har i gjennomsnitt et høyere modenhetsnivå enn universitetene og høyskolene. Dette skyldes i hovedsak at de i større grad har formalisert en organisering av arbeidet med orden i eget hus. De hadde også i større grad gjennomført tiltak rettet mot å dele data. De vanligste tiltakene blant universiteter og høyskoler innebar kartlegginger for bedre oversikt over informasjonsverdier, spesielt personopplysninger.

En etat utmerker seg i årets undersøkelse ved å berøre det nest høyeste nivået i pyramiden (nivå 4). Dette er den samme etaten som lå best an i 2021. Denne etaten har i stor grad har innarbeidet prinsippene i arbeidet med orden i eget hus som en del av sin virksomhetsstyring. En annen etat ligger på nivå 3, mens to andre etater er i ferd med å etablere seg på dette nivået. Disse virksomhetene har i noen grad innarbeidet prinsippene for orden i eget hus i egen virksomhetsstyring.

Universitetene og høyskolene er konsentrert rundt nivå 2 sammen med et par av etatene. Virksomhetene i denne gruppen kjennetegnes ved at de fortsatt arbeider med å få oversikt over egne data, og i liten grad har innarbeidet prinsippene i orden i eget hus i virksomhetsstyringen. Samtidig er det enkelte virksomheter som ikke har beveget seg i særlig grad mellom undersøkelsene.

Oppsummert ser vi at bunnivået har løftet seg noe i sektoren, men samtidig at den samlede fremgangen har vært lav. De viktigste årsakene til den lave fremgangen ser ut til å være manglende organisering av arbeidet, uklarhet knyttet til hva orden i eget hus innebærer, og manglende oppfølging av arbeidet fra myndighetene.

Konklusjoner

Vår vurdering er at fremgangen i arbeidet med orden i eget hus har vært begrenset mellom 2021 og 2024. Modenheten i dette arbeidet er derfor fortsatt lav i kunnskapssektoren. Det har likevel skjedd visse forbedringer i virksomhetenes arbeid med orden i eget hus ved at flere virksomheter har fått bedre oversikt over egne data. Noen virksomheter har klatret til høyere modenhetsnivåer, særlig de som har startet med å integrere arbeidet med orden i eget hus i sin virksomhetsstyring.

Et tydelig tegn på den lave modenheten er antall og typer oppføringer fra sektoren i Felles datakatalog. Flere av de eksisterende oppføringene er lite relevante eller utdaterte, noe som indikerer at kravene i Digitaliseringsrundskrivet²⁸ ikke blir fulgt. Videre var det ingen av virksomhetene som brukte begrepet informasjonsforvaltning i beskrivelsen av tiltak de har gjennomført. Det er derfor en risiko for at flere av virksomhetene kan havne bakpå i informasjonsforvaltningen,²⁹ og at virksomhetene og sektoren som helhet går glipp av gevinster fra datadeling.

Fremgangen har blitt begrenset av at det ser ut til å være en uklarhet i sektoren om hva orden i eget hus betyr og innebærer. Det er sannsynligvis en av årsakene til at mange virksomheter ikke har en formell organisering av dette arbeidet, eller har integrert arbeidet med orden i eget hus i sine strategier. En annen medvirkende årsak er at arbeidet med orden i eget hus har hatt liten fremgang, er at dette arbeidet i begrenset grad er integrert i det øvrige digitaliseringen hos virksomhetene. En slik tilnærming kan føre til at arbeidet med informasjonsforvaltning ofte blir nedprioritert og utført som ad-hoc-tiltak uten klare styringsmål i mange virksomheter.

En særskilt stor utfordring for arbeidet med orden i eget hus er at metadataforvaltning ikke virker å være prioritert eller innarbeidet hos virksomhetene i sektoren. Dette vises ved at få virksomheter jobber systematisk med metadataforvaltning, og at deling av

²⁸ Digitaliseringsrundskrivet er tilgjengelig på [Digitaliseringsrundskrivet - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no). Sist besøkt 30.10.2024.

²⁹ For mer om informasjonsforvaltning, se [Informasjonsforvaltning | Digdir](#). Sist besøkt 19.03.2025.

data hovedsakelig foregår gjennom andre kanaler enn Felles datakatalog. Dette fører til at sektoren som helhet i liten grad oppnår gevinstene som Digdir beskriver,³⁰ og i liten grad tilfører merverdi til samfunnet gjennom datadrevet innovasjon.

For å sikre fremgang i tiden som kommer er det avgjørende at arbeidsinnsatsen med å integrere arbeidet med orden i eget hus i virksomhetsstyringen intensiveres i virksomhetene. For å oppnå dette må sammenhengene mellom arbeidet med orden i eget hus, digitalisering, og datadeling tydeliggjøres. Det er også viktig at organiseringen av arbeidet med orden i eget hus blir formalisert og prioriteringene klargjøres internt i virksomhetene.

Anbefalinger

Basert på funnene ovenfor gir vi tre anbefalinger for å sikre fremgang i arbeidet med orden i eget hus i Kunnskapssektoren:

Sterkere styring av arbeidet med orden i eget hus

Vi anbefaler at Kunnskapsdepartementet inkluderer arbeidet med orden i eget hus som et fast punkt i styringsdialogen med virksomhetene. Videre bør departementet vurdere å stille krav til fast rapportering fra virksomhetene, for eksempel gjennom tildelingsbrev, virksomhets- og økonomiinstruksjer og årsrapporter. Rapporteringen kan handle om status for om virksomhetene har integrert orden i eget hus i sine virksomhetsstrategier, etablert tilhørende etablerte målsetninger og KPI-er, og om de har oppføringer i Felles datakatalog.

Fremme delingskultur i kunnskapssektoren

Vi anbefaler at KUDAF-programmet fortsetter det påbegynte arbeidet i fagnettverket for KUDAF, og utvikler arbeidet med synliggjøring av suksesshistorier og erfaringsdeling mellom virksomhetene i sektoren. Dette vil kunne bidra til synergier i arbeidet med orden i eget hus, gi mulighet for benchmarking mellom virksomheter, og være viktig for å løfte modenheten i sektoren.

Styrke kunnskapsgrunnlaget om datadeling i kunnskapssektoren

Årets modenhetsanalyse har avdekket et behov for mer kunnskap om hvordan virksomhetene deler egne data med andre. Funnene fra denne undersøkelsen og kartleggingen av digital omstilling viser at flere virksomheter oppgir at de deler data, men disse dataene er ikke beskrevet i Felles datakatalog. En bedre forståelse av hvordan denne datadelingen foregår kan styrke Kunnskapsdepartementets beslutningsgrunnlag. Denne kunnskapen kan også bidra til mer effektiv bruk av data,

³⁰ Se hvilke gevinster Digdir mener kan oppnås for egen virksomhet og samfunnet ved å innarbeide orden i eget hus i egen virksomhet her: [Hvorfor er orden i eget hus viktig? | Digdir](#). Sist besøkt 30.10.2024.

økt samarbeid mellom virksomheter, og bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser i sektoren.

Vedlegg – Digdirs rammeverk og stimuleringstiltak i KUDAF-programmet

Digdirs rammeverk for vurdering av modenhet

Vurdering av modenhet er i tråd med Digitaliseringsdirektoratets veileder for orden i eget hus som starter med aktiviteten «Måle modenhet – hvor langt har vi kommet i arbeidet med orden i eget hus?».³¹

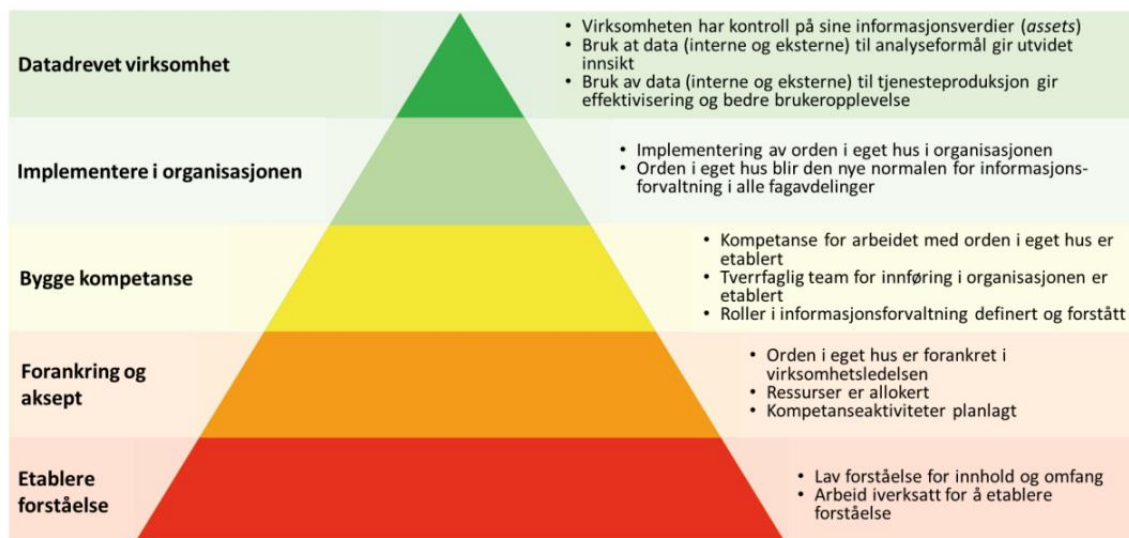
FIGUR 9 NØDVENDIGE STEG I ARBEIDET MED ORDEN I EGET HUS

Figur 17 – Steg i arbeidet med orden i eget hus

Denne aktiviteten innebærer at hver enkelt virksomhet gjør en egen vurdering av hvor godt virksomheten er rustet for å jobbe med data og informasjonsforvaltning som understøtter prinsippene i orden i eget hus. I vår modenhetsanalyse har vi gjennomført denne analysen samlet for alle virksomheter som ønsket å delta i kartleggingen.

Spørsmålene som ble stilt i modenhetsanalysen har satt søkelys på temaer hvor endringer fra forrige modenhetsanalyse i 2021 gir gode indikatorer på utvikling i dette arbeidet. Grunnlaget for å vurdere endringer i sektorens modenhet er derfor forankret i sammenligning mellom resultatene i 2021 sett opp mot resultatene i 2024.

³¹ Figuren er hentet fra Digdirs veileder for orden i eget hus, og er tilgjengelig på [Hvordan bruker dere denne veilederen til å skape orden i eget hus? | Digdir](#). Sist besøkt 29.10.2024.

Figur 18 – Modenhetspyramide for arbeidet med orden i eget hus³²

I denne modellen er modenhet delt inn i følgende fem nivåer, fra lavest til høyest.

1. Etablere forståelse: En nødvendig forutsetning for arbeidet med orden i eget hus er å forstå hvorfor det er viktig, hva vi skal oppnå, og hva det innebærer å følge prinsippene for orden i eget hus. For virksomheter som ikke har etablert denne forståelsen, er **modenheten** for arbeidet ansett som lav. Virksomheter på dette nivået bør prioritere aktiviteter som gir nødvendig innsikt i hva som kreves for å ta neste steg på modenhetsskalaen.

2. Forankring og aksept: Virksomheten har forstått hva orden i eget hus innebærer, har forankret dette i virksomhetsledelsen, og er klar for å planlegge videre arbeid med orden i eget hus. På dette nivået er det viktig å tilgjengeliggjøre og øremerke ressurser som kan ta arbeidet videre.

3. Bygge kompetanse: På dette nivået bygges nødvendig kompetanse hos de ressursene som har fått ansvar for å lede arbeidet med innføring av orden i eget hus i virksomheten. Virksomheter som har oppnådd dette nivået er godt rustet til å starte innføring av orden i eget hus.

4. Implementere i organisasjonen: Dette nivået handler i stor grad om profesjonalisering av virksomheten gjennom å drive organisasjonsutvikling som innarbeider prinsippene for orden i eget hus i virksomhetens arbeidsprosesser. orden i

³² Dette er samme modell som ble benyttet i 2021. Se [Modenhetsanalyse-for-Orden-i-eget-hus-i-Kunnskapssektoren-2021_V1.0-1.pdf](#), s. 35. Sist besøkt 19.03.2025.

eget hus blir en del av måten virksomhetene jobber med data og informasjonsverdier. Dette er den mest omfattende delen av å skape orden i eget hus.

5. Datadrevet virksomhet: På dette nivået har virksomheten oppnådd en tilstand hvor en kan snakke om å ha kontinuerlig orden i eget hus og en ressurseffektiv forvaltning av data med høy profesjonalitet. Virksomheten har gode prosesser for deling av egne data med eksterne, og bruk av data fra eksterne i kombinasjon med egne data

Stimuleringstiltak i KUDAF-programmet

I det anbefalte konseptet fra konseptvalgutredningen; «Orden i kunnskapssektoren», ble det påpekt at det var behov for å ha en koordinert tilnærming til og samarbeid om arbeidet med orden i eget hus i sektoren. Denne rollen ble gitt til HK-dir som del av KUDAF-oppgaven. Det er med bakgrunn i denne rollen at KUDAF-programmet har et sterkt fokus på samordningsaktiviteter i programmet. Dette berører i stor grad også arbeidet med orden i eget hus.

Den lave modenheten for orden i eget hus som konsept vi så i 2021 medførte at en i planleggingen av KUDAF-programmet mente det var nødvendig å sette fokus på å hjelpe virksomhetene i gang med arbeidet for å etterleve prinsippene som orden i eget hus legger til grunn. Vi har siden oppstart av programmet i mai 2022 hatt flere samordningstiltak for å stimulere dette arbeidet:

- Sektorinternt ressursteam for orden i eget hus for å bygge kompetanse om orden i eget hus og kunne bidra inn mot virksomhetene gjennom fagnettverket
- Sektorinternt fagnettverk for orden i eget hus hvor aktuelle temaer knyttet til arbeidet med orden i eget hus har blitt belyst og diskutert. Inspirasjonsforedrag fra virksomheter i andre sektorer som har kommet lenger i arbeidet med orden i eget hus
- Stimuleringsordning hvor KUDAF-programmet, basert på søknad, har gitt økonomisk støtte til prosjekter eller aktiviteter i egen virksomhet som understøtter orden i eget hus. Det er så langt i programmet tildelt til sammen 10, 8 MNOK til slike aktiviteter
- Konsumentdrevende verdikjedeanalyser for å kartlegge data som kan dekke kunnskapsbehov hos datakonsumenter
- Rådgivende juridisk forum som bidrar for å avklare juridiske aspekter knyttet til behov for deling av data som identifiseres blant annet gjennom verdikjedeanalysene

Programmet har nå vart i drøye to år og i samråd med Kunnskapsdepartementet ønsket programmet å gjennomføre en ny modenhetsanalyse for å se om stimuleringsarbeidet har gitt ønskede resultater.

Figurliste

Figur 1 - Er orden i eget hus en del av deres virksomhetsstrategi/digitaliseringsstrategi?	8
Figur 2 - Svar på spørsmål om opplevd nytte, opplevd grad av å lykkes, og grad av gjennomført arbeid med orden i eget hus	8
Figur 3 - Hvilken påstand beskriver best gevinster av orden i eget hus i din virksomhet?	10
Figur 4 - Har virksomheten utviklet konkrete virksomhetsmål for arbeidet med digitalisering?	11
Figur 5 - I hvilken grad opplever dere å lykkes med digitalisering i deres virksomhet?	12
Figur 6 - Hva er de viktigste faktorene som kan bidra til at dere lykkes med digitalisering fremover?	12
Figur 7 - Hva er de viktigste faktorene som hindrer din virksomhet i å lykkes med digitalisering?	13
Figur 8: Anslagsvis hvor mange årsverk jobber med forvaltning av data i deres virksomhet? (Med forvaltning av data mener vi medarbeidere og ledere som har arbeidsoppgaver for eksempel innen orden i eget hus, beskrivelse og forvaltning av metadata, registrerer virksomhetsdata i Felles datakatalog, og lignende)	14
Figur 9 - Hvilken påstand beskriver best deres organisering av arbeidet med orden i eget hus?	15
Figur 10 - I hvilken grad er dagens organisering en begrensende eller muliggjørende faktor for arbeidet med orden i eget hus?	16
Figur 11 - hvilken grad mener dere at virksomheten har nødvendig kompetanse for å se mulighetene i arbeidet med orden i eget hus?	16
Figur 12 - I hvor stor grad har virksomheten et systematisert arbeid / en prosess for å forvalte metadata som beskriver virksomhetens data?	17
Figur 13 - Henter dere inn data fra andre virksomheter for bruk i tjenesteproduksjon eller for analyse og innsikt?	18
Figur 14 - Nødvendige steg i arbeidet med orden i eget hus	21
Figur 15 - Spørsmål om datadeling fra kartleggingen av digital omstilling i UH (N=21)	24
Figur 16 - Modenhetsvurderinger 2021 og 2024	27
Figur 17 - Steg i arbeidet med orden i eget hus	31
Figur 18 - Modenhetspyramide for arbeidet med orden i eget hus	32

Tabelliste

Tabell 1: Oppføringer i Felles datakatalog fra virksomheter i kunnskapssektoren 2021-2024

 post@hkdir.no

 hkdir.no

